

1923 Marit Bakkens tragiske skjebne i Montana

En tidlig morgen i slutten av april 1923 ute på *the great plains* i Montana våkner en farmer til sine vanlige plikter. Selv om det var søndag, kunne han ikke ligge frempå. På den tiden, til tross for at det var en vanlig liten gård med utegående kyr og kalver, hadde de noen få melkekyr. Han var på et vis fortsatt en bonde. Kyrne rautet oppmerksomt. De ga tydelige tegn på at nå måtte han se å komme seg opp. Men det var noe som ikke stemte. Han følte seg så rar, tankene jobbet febrilsk, de var på vandring og fremkalte ulike signaler. De innfødte kalte det for "visions", hallusinasjoner som så inn i fremtiden. Disse hadde forsterket seg de siste dagene, nå var de veldig intense - og han så alt så mye klarere. For ikke lenge siden hadde han truffet noen Lakotaindianere, som hadde fortalt om sine ritualer, hvor enkelte ved hjelp av spesielle planter fremkalte visjoner. At de også kunne komme hos noen medlemmer av stammen (medisinmenn) uten inntak av "dop", hadde bekymret ham. Han følte seg så beslektet med disse siden han oftere og oftere hadde sine "visions". Nå trodde han på indianerne. Nå trodde han på seg selv. Noe fortalte ham denne fredfulle søndag morgen at tiden var inne. Han går ut i låven, henter ei øks - og går tilbake til våningshuset som lå med

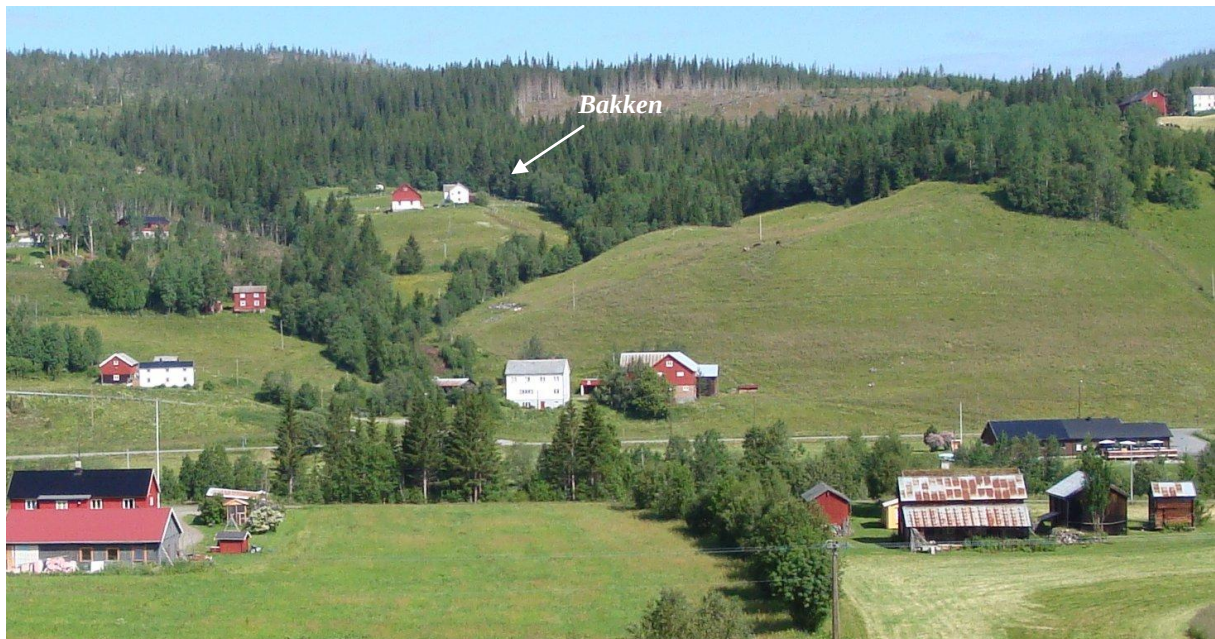
ca. 100 m avstand. På trappa snur han seg, ser utover de nakne og mektige åsene og inn i "the big open sky"- som Montana ble kalt. Han hadde ikke noe valg. Han tar et godt tak om øksa. Så går han inn til kjerringa og skalperer henne. Deretter vandrer blikket i retning ungene. De var fem stykker. Det var deres tur!

Hun hadde gått nedover den bratte bakken fra heimrommet i Flora i Selbu så mang en gang. Men i dag var det tyngre, så mye tyngre. Ikke det at bratt terreng gjorde henne noe. Hun var vant til å gå bratte bakker, ja - mest hele livet hadde vært en evig motbakke. Tankene gikk 14 år tilbake da hun som 12-åring tok farvel med mor si. Den gangen var veien ekstra tung. Det var ikke så lett å forstå at mor Ingeborg hadde forlatt dem - ja, det var en absurd anklage som tvang seg frem ovenfor mora - som brått og uventet døde. Da jordfestelsen var over, og de tok fatt på hjemveien, skjønnte hun at livet fra nå av ville bli ei tung bær. Hun og søster Kari måtte overta morsrolla. Om det var sinne, bitterhet, håpløshet eller noe annet - kunne hun ikke nå som 26-åring forklare, men hun husker at fullt av barnslige, umodne tanker forvirret henne den marsdagen de gravla hennes mor.

Nå gikk hun i de samme fotsporene, på vei til ”flåta” - som skulle bringe henne ned til Selbu og ut på ei lang reise. Hun hadde ikke riktig bestemt seg. Skulle hun rette seg opp i ryggen, bare gå rett frem og bort, eller skulle hun snu seg en siste gang - vel vitende om at det ville bli det siste blikket hun fikk av faren og heimrommet. Ville hun klare å snu seg, se sin far sitte på trappa med hennes yngste søster Serine stående ved siden av? Fremfor seg så hun ryggene på et par av brødrene som bar de få tingene hennes nedover mot Nea. Ville hun knekke sammen? Hun følte beina sviktet litt? Noen dager tidligere var hun så bestemt. Hun ville forlate Flora, det var det ingen tvil om. Men nå - nå var tvilen der. Den tynget henne, ryggen knakk litt sammen, tårene presset på - hun måtte bare snu seg. Far Petter og lillesøster Serine var det kjæreste hun hadde - og nå følte hun at hun sviktet dem. Hun stanser, snur seg langsomt og vil ta opp hånden og vinket et siste farvel. Hånden føltes blytung. Hun hører at Serine gråter og roper noe, men kan ikke oppfatte hva som blir sagt. Faren hadde reist seg fra trappa, for å få et siste glimt - han var ikke så stor en kar fra før av, men nå var han sunket totalt sammen. Armen løftes, men faller brått ned igjen. Han skulle på et vis miste sin Marit. Håpet var at hun skulle få det godt dit hun kom. Lite visste han hvilken tragisk skjebne som ventet hans datter. Slik ser Marit sin far for siste gang, så snur hun seg halvt rundt igjen - tårene renner i strie strømmer. Hun holdt på å løpe tilbake, men noe fortalte henne at hun ikke lenger hadde noe valg.

Slik møter vi Marit Bakken fra Flora i Selbu i mai 1906. Hun er på vei ned til Nea i lag med sine brødre. De følger henne på hennes første etappe på det som i ettertid ble kalt ”å *utvandre til Amerika*”. Sammen med sin tremenning og bestevenninne, Oline Flakne, skulle de reise til Olines onkel, Bersvend Olsen Mogård i Minneapolis i Minnesota. I USA het han Beaver Olsson. De hadde mottatt brev med Amerikabillett og signal om en forlokkende tilværelse - eller i det minste en forbedring av det potensialet Flora kunne gi. Ikke det at det var armod, men på den annen side kunne det ikke bli verre - Amerika fremstod som ”*the promised land*”. For Marit og mange andre ble tilbakemeldingene gjennom de såkalte ”amerikabrevene” som en magnet. I ettertid vet vi at graset ikke var grønnere på andre siden. For de aller fleste førstegenerasjons utvandrere gikk de fra vondt til verre. Et forferdelig slit under de mest primitive forhold. Ettertidens forfattere og TV-serier har dessverre hatt en tendens til å romantisere tilværelsen der ute på prærien og ”the great plains”.

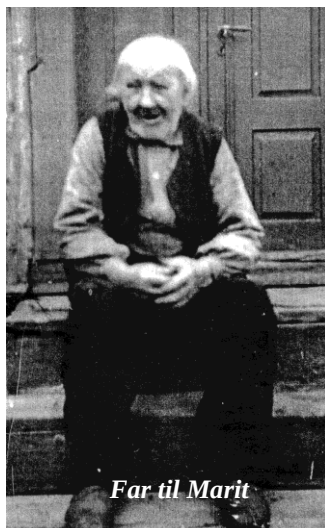

Marit Bakken ble født den 19. juni 1880 i Flora i Selbu, datter av Ingeborg Olsdatter Uthus (1848-1892) og Petter Pettersen Nessmelen (1843-1934). Broren John (1874-1953) overtok etter hvert den lille plassen. Forøvrig hadde Marit følgende søsken: Peder Olaf, Kari, Ole, Emil, John (litj-John), og Serine. Sistnevnte utvandret også til Amerika. Serine (f. 1888) ble gift med John Knutsen Ørås (f. 1879), også han fra Flora. John Knutsen reiste til Amerika i 1903, men kom hjem og giftet seg med Serine den 12. januar 1913. Nøyaktig en måned deretter dro de over Atlanteren og bosatte seg ved Minneapolis, senere i Libby i Montana. Denne greina av familien skulle bli sentral i det som ble Marits ettermæle - eller rettere sagt

mangel på så dann. Marits mor dør i 1892, 44 år gammel - og faren ble alene med 8 barn mellom 3 ½ og 20 år. Nå må en gå ut i fra at de eldste, inkludert Marit - for det meste var "borte på arbeid" fra 12-årsalderen. I kirkeboka står det at Marit bodde på Haarstad i Selbu da hun ble konfirmert i 1895.

Mye tyder på at Marit tok seg tjeneste så langt vekk som på Værnes. Lars Hofstad, kommandersersjant ved hjulrytterkompaniet, bodde inne på det vi i dag kaller Værnes

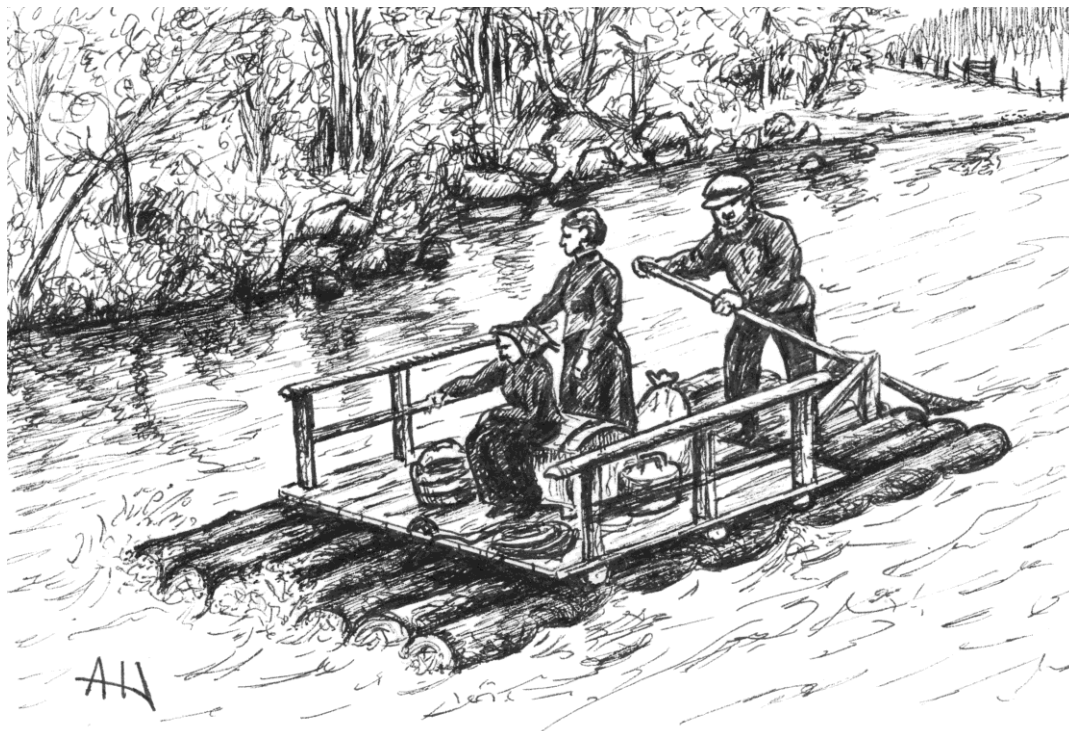
Hovedgård. Han var oppsynsmann på ekserserplassen på Værnes, og fikk gjennom stillingen egen bolig med et lite småbruk. (Se *Stjørdalens krønike*, bind 7 - side 60 og 61). Lars Hofstad hadde kone og 7 barn og en tjenestejente som var innskrevet som Mæret Pedersdatter, f. 1880 i Selbu, yrke er fjøsstell og husstell. Vår Marit ble jo kalt Mærit eller Mæret, og Pettersdatter kan ha blitt til Pedersdatter når denne tellinga ble digitalisert. Barnebarnet til Lars, Leik Hofstad, forteller at det var nære forbindelser mellom familien Lars Hofstad og folk i Selbu.

Nevnte bror til Marit, John Pettersen Uthus - ble gift med Anne Pedersdatter Sørflakne (1881-1961). Neste generasjon er blant annet Ingmar Johnsen Bakken (1912-2002), som blir gift med Gurina Evjen (1915-2008). De er foreldre til Anna Dyrdal, Jon og Magnar Jarle Bakken, som er mine oppdragsgivere og kilder, hvor Turid Stokke Bakken - gift med Magnar - er selve drivkraften gjennom intens og glødende interesse av slektsforskning. Den i slekta som hele tiden var svært opptatt av historien rundt Marit og hennes skjebne, var Gurina, som fikk den fortalt av sin svigerfar, Marits bror, da hun kom inn i slekta midt på 30-tallet. Hun snakket ofte om det, formidlet videre detaljer slik at det var mulig å prøve å finne ut noe mer.

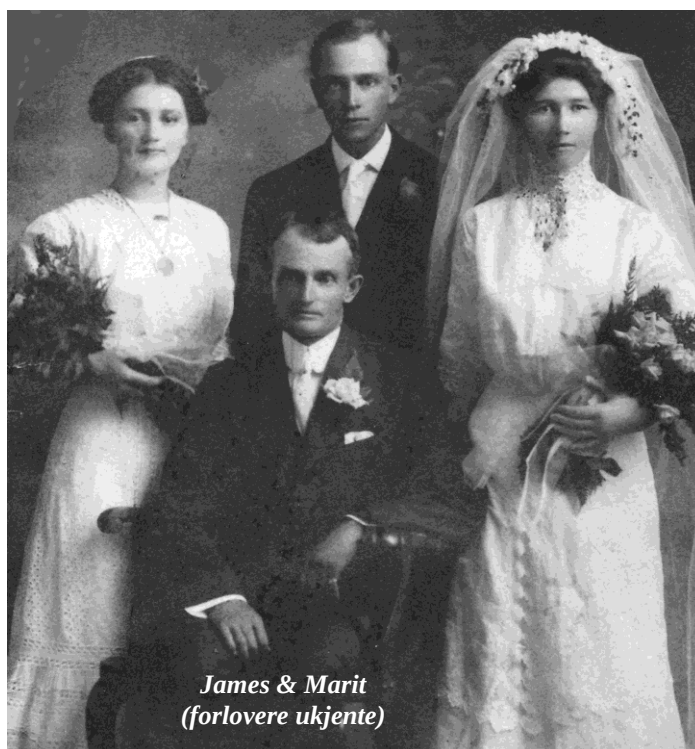
Magnar Jarle og Turid Stokke Bakken

Tirsdag den 29. mai 1906 er Marit på vei ned til "flåta". Med stor sannsynlighet var det her hun skulle møte Oline. Det var vanlig på den tiden å benytte ei flåte ned til Selbu, da det var heller dårlig med vei på den tiden. Deretter var det trolig hesteskyss til Hell og så *lokalen* (toget) inn til Trondheim. Marit og Oline dro alene. Ingenting tyder på at andre fra Selbu utvandret i slutten av mai. Vanligvis dro ikke kvinner alene over, men vi kjenner enkelte unntak, og i dette tilfellet hadde de et klart bestemmelsessted og formål. Trolig var de allerede lovet tjeneste. Ellers var nok livsforsikringen å bli gift. Det er litt underlig at Marit ikke for

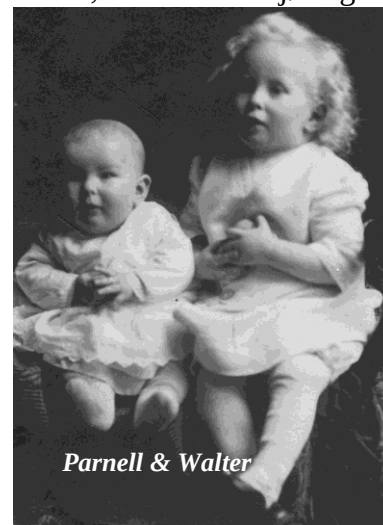

lengst var gift. Hun var tross alt hele 26 år. Fra Trondheim dro de den 30. mai med skipet *Salmo* fra Stjernelinjen - til Liverpool, og seks dager senere vinker de farvel til Europa og ankommer Ellis Island med skipet *The Oceanic* den 14. juni, hvilket skulle tyde på at overfarten gikk uten særlig problemer. På den tiden kunne de raskeste krysset Atlanteren på 7-8 døgn. Utover dette vet vi svært lite om reisen til Amerika og hva som hendte med Marit og Oline de første årene. Trolig kom de seg med tog bortover til Mississippi, deretter med båt opp til Red Wing - og så tog til Hennepin County (Minneapolis). Vi kan også bare gjette oss til hva som videre skjedde, men vi er trolig ikke langt unna - dersom vi antar at både Marit og Oline fikk seg tjenester som hushjelp hos bedrestilte nordmenn som hadde utvandret et par generasjoner tidligere fra Trøndelag. En stod alltid sine egne nærmest. Før vi forsetter med Marit, skal nevnes at Oline ble gift i 1912 med Sivert Moslet (f. 1889) fra Selbu. Han utvandret i 1907. I 1910 bodde Sivert (Cevert) alene i et leilighetshus i Hennepin County, og var registrert som enslig arbeider. I dette huset bodde også en engelskkanadier med navnet James Hovey, uttale "Havi" og ikke "Hoivi". Med ham besegles Marits skjebne i dobbelt forstand.

James Hovey tilhørte ei slekt som trolig kom fra England til Canada på 1700-tallet. Familien slo seg ned i New Brunswick. Når dette skrives vet vi ikke så mye om denne Hoveyfamilien, men alt tyder på at James og enkelte av hans søsken, ti i alt - vandret sørover og slo seg ned i Nordstatene. På begynnelsen av 1900-tallet befinner James Hovey seg som tømmermann i Minneapolisområdet. Mye tyder på at Marit og Oline omgår disse to ungkarene Sivert og James, som altså bodde i samme huset. Marit bodde og arbeidet som tjener hos familien Smith i huset ved siden av. Og det gikk som det

måtte gå. Marit blir gift med James, trolig i 1911 - og altså Oline med sin selbygg Sivert kort tid etterpå. Marit og James får sin førstefødte, en sønn den 12. mars 1912. Han ble døpt Walter. Året etterpå, den 29. september blir Parnell født. Den lille familien på fire blir boende i Minneapolis et par år til. Deretter flytter de vestover til Malta i Montana, ca. 3 timers kjøring med bil nordover fra Billings. Alt tyder på at etter hvert får Marit og James tak i en liten farm i Content community sørøst av Malta. Det er usikkert når de flyttet dit ut, men vi vet fra Certificate of the Register of the Land Office i Glasgow (Accession/Serial nr.: 681535) at James den 6. mars 1919 ble tildelt 319 + 500 acres (1 276 mål), som igjen tyder på at de overtok en oppbygd farm som første gangen var registrert den 20. mai 1862. Etter at de kom til Montana får de tre døtre: Mulrine i 1917, Phyllis i 1919 og Ethlen i 1922 eller 23. Jeg har valgt å holde meg til begrepet "farm", skjønt på den tiden var det også enkelte rancher i området, men det meste var mindre gårder: farms. (Farm: med melkekyr og kornproduksjon. En ranch har kyr/kalver, kjøtt produksjon og lite korn/høsting). I dag (2009) er det kun store rancher i området.

Å komme til Øst-Montana måtte ha vært en stor overgang for Marit. Først fra Flora, som vel uten å fornærme noen er "litt trangt", så ut på prærien ved Minneapolis, som selvsagt fortonet seg panneflatt for Marit, men likevel overkommelig siden det var frodig og litt begrodd med trær. Men å komme til Malta - måtte være mest som et sjokk. Riktignok bølget landet vestover fra Minnesota, men når hun sto der i Malta - for ikke å si på hennes tilegnede farm i Content Twp, var det som å stå i det "uendelige". Bølgende landskap så langt du kunne se. Ikke et tre, ikke en stein. Vindhardt, mest polert - samt godt nedtrampet jord etter 30 millioner bøffel gjennom noen århundrer. Imponerende, storslått, vakkert på sin måte - men for Marit trolig også litt skremmende. Den gangen var gårdene og ranchene mye mindre, lå derfor tettere, men avstandene var - og er - enorme i vår målestokk. Fra Marits farm var det to dager med hest en vei inn til Malta. I dag bruker vi ca. en time med bil dit ut, og ranchene er ganske så få og store, helt opp i 32 000 acres (128 000 mål). En av mine kontakter i Malta, Howard Smith (84), hadde en middels ranch som han viste meg. Vi kjørte nesten i 45 minutter langs gjerdet fra hovedveien til vi kom til våningshuset. Han hadde kun 13 000 acres! På spørsmålet hvor mange kyr han hadde, var han ikke helt sikker, men trodde han hadde i overkant av 700 stk. Hver ku må ha et sted mellom 20 og 50 acres for å klare seg ute hele året.

Glasgow 020434

4-1009-R.

The United States of America,

Do all to whom these presents shall come, Greeting:

WHEREAS, a Certificate of the Register of the Land Office at **Glasgow, Montana,** has been deposited in the General Land Office, whereby it appears that, pursuant to the Act of Congress of May 20, 1882, "To Secure Homesteads to Actual Settlers on the Public Domain," and the acts supplemental thereto, the claim of **James Hovey** has been established and duly consummated, in conformity to law, for the **Lots one and two, the south half of the northeast quarter, and the southeast quarter of Section four in Township twenty-six north of Range thirty-three east of the Montana Meridian, Montana, containing three hundred nineteen and five-hundredths acres,**

according to the Official Plat of the Survey of the said Land, returned to the GENERAL LAND OFFICE by the Surveyor-General:

NOW KNOW YE, That there is, therefore, granted by the UNITED STATES unto the said claimant the tract of Land above described: TO HAVE AND TO HOLD the said tract of Land, with the appurtenances thereof, unto the said claimant and to the heirs and assigns of the said claimant forever subject to any vested and accrued water rights for mining, agriculture, manufacturing, or other purposes, and rights to ditches and reservoirs used in connection with such water rights, as may be recognized and acknowledged by the local customs, laws, and decisions of courts; and there is reserved from the lands hereby granted, a right of way thereon for ditches or canals constructed by the authority of the United States.

IN TESTIMONY WHEREOF, I, **Woodrow Wilson,**

President of the United States of America, have caused these letters to be made Patent, and the seal of the General Land Office to be hereunto affixed.

GIVEN under my hand, in the District of Columbia, the **THIRD**

(SEAL)

day of **JUNE** in the year of our Lord one thousand nine hundred and **NINETEEN** and of the Independence of the United States the one hundred and **FORTY-THIRD.**

By the President: *Woodrow Wilson*
W. P. L. Roy, Secretary.
S. P. S. Smith

La oss nå vende tilbake til avsnitt nummer en, om farmeren som tok livet av sin kone. Datoen er søndag 29. april 1923, ca. 35 miles (56 km) sørøst av Malta. Med stor sannsynlighet er det

meget tidlig om morgenen. James Hovey (55) våkner og går ut i låven etter ei øks. Resolutt kommer han tilbake og hogger til sin kone, Marit (42) - født Bakken fra Flora i Selbu. Trolig antok han at han drepte henne tvert. Skrikene fra Marit vekker de to guttene, Walter (11) og Parnell (9). Disse løper ut på gårdsplassen hvor de kort etterpå opptar en kamp med faren. Merkelig nok klarer Marit å komme seg ut og de tre forsøker å ta ifra faren øksa. Walter slår til faren i hodet med ei klubbe, men var ikke sterk nok til at slaget fikk noen effekt. James får tak i klubba, og slår i hjel Marit der og da, slik at hun blir hengende over et lite gjerde. Dette ga de to guttene en sjanse til å stikke av, og de løper i hver sin retning. James blir tydelig forvirret over hvem han skal forfølge. De får dermed ytterligere noen sekunders

forsprang. At de løp hver sin vei reddet de trolig. Walter har fortalt at faren kom etter ham, men at han ga opp etter ca. ½ mile. Walter løper til The Steward Farm ca. 4 ½ miles (7 km) unna og Parnell løper til Edmund Firms Farm, ca. 2 ½ miles unna. James Hovey vender så tilbake til huset og angriper lille Ethlen, som havner under symaskina med knust hodeskalle. Her ble hun funnet i live av de to første som ankom stedet et par timer senere, men hun dør kort tid etterpå. Så slår han i hjel den 6 år gamle Mulrine, og til slutt går han løs på lille Phyllis på fire år som ligger i sin seng. Ved et under overlever hun. Trolig antar faren at Phyllis er død, og går ut av huset og over til kornmagasinet. Med seg har han et gevær (twelve-gauge shotgun) uten stakk/kolbe. Så legger han seg over en kornbeholder (kasse), slår hammeren mot dennes sidevegg og blåser hodet av seg selv. – Så langt hendelsesforløpet, godt bevitnet av de to guttene, samt påfølgende rekonstruksjon sa seg selv. Phyllis ble raskt tatt til sykehuset i Malta, og de døde brakt til Tucker begravelsesbyrå i byen. Søster til Marit, Serine og hennes mann John Knudson - som nærmeste slektninger på Marits side, ble varslet og John kom tirsdag fra Libby nordvest i Montana for å ta seg av det formelle. Resten måtte han overlate til oppnevnte sakførere, da John straks måtte returnere til Libby grunnet sin kones helsetilstand. Serine, som hadde fått sjokk ved den forferdelige nyheten, var fra før av i meget dårlig form.

Før vi går videre, la oss se på hvordan levevilkårene og samfunnsmønsteret var på den tiden. Naturen var ikke alltid på farmernes side. Det hadde begynt allerede i 1916 med lite regn. Avlingene sviktet, og verre ble det de to påfølgende årene. Juni 1919 var den tørreste måned i Montanas historie, - staten lå omtrent avsvidd. Det fantes ikke grunnlag for inntekter. Og det

er på denne tiden at Marit og James får seg en etterlengtet gård, blant annet som resultat av at hundrevis måtte forlate sine "homestead". 1919 var så ille at Frelsesarmeen gikk inn med nødhjelp. Da nyheten kom til Østkysten, var det mange kommentatorer som hevdet at de som ga opp ikke var eslet til å bli farmere. Dette ikke bare såret mange, men førte til at noen holdt det gående kun grunnet stolthet. Kanskje var Marit og James blant disse? Endelig hadde de fått noe for seg selv. Og det tok ikke lang tid før Marit og James fant seg til rette i Content. De to guttene gikk på skole hos Nora Hockert, senere gift Westman, og samholdet mellom naboene syntes meget godt. Men så kom mjøllarvene, gresshoppene og både støv- og haglstormer. Marit og James kunne trolig ikke ha vært mer uheldige. Naturen rettet ikke på seg før i 1924, med regn og gode avlinger, men da var det for sent for mange - også for Marit og hennes familie, hvis følger skulle bli skjebnesvangre. I fireårsperioden mellom 1921 og 1925 mistet annenhver farmer i Montana gården sin. I et fylke mistet 90 % av folket alt de eide gjennom tidligere pantsetting, og mellom 1920 og 1926 gikk mer enn halvparten av bankene konkurs. Montana hadde sin "depresjon" lenge før den slo til for fullt i New York (1929).

Nora Hockert

Det heter seg at naturen skaper folket, og enhver ble selvsagt påvirket av de dårlige tidene, hvor naturen i seg selv var nådeløs. Forventningene hos Marit og James var sikkert store, eiendomsretten så sterk, - endelige var de selveiere. Kanskje bygde James seg opp psykisk slik at fallhøyden ble meget stor? Han så at den ene etter den andre måtte kaste inn håndklede. Hver uke passerte en ny familie hans "homestead", på vei vekk - tankene kom i uorden. James fremførte etter hvert noen uttalelser som forundret og skremte. James fikk for seg at han måtte drepe sin familie for å spare dem fra å sulte i hjel dersom han skulle falle fra. Marit kunne trolig lite gjøre. Ei kvinne på den tiden kunne ikke "få lagt inn sin mann". Det eneste hun og ungene kunne gjøre, og som de gjorde - var å gjemme unna redskaper som kunne skade dem og ham selv. En innleggelse på asyl (psykiatrisk klinikk) krevde en rettsavgjørelse. Noen måtte påklage eller bringe en potensiell innleggelse inn for domstolen (the Court). De som til slutt gjorde det var naboene Paul Alber og Joseph Lindquist, gjennom de sakkyndige legene Minnick og Blankenhorn. James Hovey ble "dømt" til opphold i Warm Springs. James Hovey var i Warm Springs fra 12. januar 1922 til 29. mars samme året. Da fikk han såkalt "parole" (løslatelse på æresord), etter at Marit i brev form hadde bedt om å få ham hjem igjen. Så i virkeligheten var han ikke mange ukene til behandling. Doktor Bolton forteller Marit i svarbrev at James var en mønsterpasient, som i tillegg gjorde stor fremgang. I brev av 24. mars skriver Bolton følgende: *"Mr. Hovey has made an uneventful recovery and we feel sure that he will be able to get along nicely at home"*. Marit sendte sykehuset 20 dollar for å bekoste sin manns permisjon og hjemreise. Hvorvidt han kom til Warm Springs senere, er noe usikkert. Nøyaktig ett år deretter, den 29. mars 1923 - blir James "friskmeldt" av Warm Springs State Hospital. En måned senere inntraff det tragiske.

Hospitalets offisiell bilde av James

Jeg er ingen sakkyndig, og kan selvsagt ikke si at det var datidens "dårlige tider" som var årsak til det som skjedde, men det er nærliggende å tro at det påvirket James i meget sterk grad, slik han selv uttrykte sin bekymring. Dette reflekteres også i sykehusrapporten. Dernest tror jeg vel ikke at et opphold på asyl den gangen bare var av det gode, for å si det mildt. Å

binde folk i reimer lettet trolig ikke på trykket. Jeg drister meg til å tro at dette ikke ville ha skjedd i 2009.

Var Marit og James på konkursens rand? Var det deres tur til å gi opp og forlate Content area? Det er noe underlig at avisa i Malta skrev den 3. mai, kun 4 dager etter hendelsen - at *"the Hovey family were in excellent circumstances. They had a number of cattle and were considered by their neighbours as very prosperous"*. Hvorfor gikk da James den 21. oktober 1922 til The Malta National Bank og tok opp et lån på 100 dollar til hele 10 % rente? Dette var meget store tall på den tiden. På den annen side: Hvordan klarte han å få lån i så dårlige tider, samt mens han var "teoretisk innlagt" på asyl? De måtte vite at han var "syk", en situasjon som ikke gjorde gårdsdrifta mer stabil. 10 % rente sier også sitt. Her var det noen som var desperat!

Ruth Abbey skrev boka: *"From Mountains to its Prairies"*. Ruth het Miller før hun giftet seg, og var nabo til - og meget nær venn - med Angus Stewart. Sistnevnte var smed og eide The Stewart Farm (nabofarmen til Hovey). Ruth forteller i sin bok at James Hovey også var en god venn av Angus, og var regnet som en oppriktig og god familiefar. Ruth forteller at Walter kom løpende til The Stewart Farm og fortalte hva faren hadde gjort, samt at Parnell hadde løpt til Edmund Ferms Farm. Angus sendte da en cowboy av sted til gården til George Armstrong. George dro straks til Edmund Ferm, og de to mennene satte kursen for farmen til Marit og James. Det første de la merke til var at døra til kornmagasinet var åpen. I kornmagasinet fant de James, som tydelig hadde skutt seg selv. De fant Marit død ute på gårdsplassen. Mulrine på seks år ble funnet død på kjøkkengulvet, og den knapt ettårige babyen Ethlen ble funnet død under symaskinen. Den fireårige Phyllis ble funnet i senga, fortsatt så vidt i live. Ruth Abbey forteller videre i sin bok at Phyllis ble tatt med til Malta sykehus som ble drevet av Dr. Glen Johnson og hans kone Leah. Phyllis ble hos dem inntil hun var sterk nok til å bli hentet av slektninger. Likeledes ble guttene hos Leah og Glen Johnson en stund.

Anna Guttormsen het ei Oslojente som forlot Norge i 1916 og dro til Montana. Her ble hun gift med Ed Hought, og de fikk seg etter hvert en gård i Content. Hun har skrevet ei bok som heter: *"Anna - norske roots in homestead soil"*. Her beskriver hun livet og naboene der ute på *the great plains* sørøst av Malta. Da Marit nedkom med sitt siste barn, Ethlen - foreslo Anna for sin mann at de skulle ta med sin datter Nora og ri over til Hoveyfamilien for å se hvordan de hadde det. Da de kom til farmen holdt Marit fortsatt senga og ble pleiet av ei sykesøster. Denne sto også for matlagingen, så Marit ville at Anna og Ed skulle spise lunch sammen med dem. Midt under måltidet spretter James Hovey brått opp og farer ut veldig oppskaket. Marit kommenterer det fra senga: *"Kanskje har han ett av sine sprell igjen"*? Familien Hought følte

IN THE DISTRICT COURT
OF THE
Seventeenth Judicial District of the State of Montana
IN AND FOR THE COUNTY OF PHILLIPS

In the Matter of the Estate of
James A. Hovey
Deceased.

Creditor's Claim.

The Undersigned, Creditor of
deceased, present its
claim against the estate of said deceased, with the necessary
vouchers for approval, as follows, to-wit:

Estate of	James A. Hovey	Deceased
To	The Malta National Bank	Dr.
1922.		\$
July 1	note No. 7055	100.00
1	Interest October 21st, 1922 to July 1st, 1923 @ 10%	6.95
	Total	106.95

No. 7055 MALTA, MONTANA, October 21st, 1922 \$ 100.00

On or before June 1st, 1923 after date, for value received, I promise to pay to the order of
THE MALTA NATIONAL BANK MALTA, MONT.

One Hundred \$ DOLLARS

With interest at the rate of 10 per cent per annum from date until paid. Interest payable annually.
The makers, endorsers and guarantors severally agree to pay a reasonable attorney fee if this note is placed in the hands of an attorney for collection, after maturity, and waive demand, protest, notice of protest and notice of dishonor. The endorsers and guarantors severally consent to an extension of time and substitution of collateral.

(COPY) James Hovey

P.O. Content, Mont.

No. 7055 MALTA, MONTANA, October 21st, 1922 \$ 100.00

On or before June 1st, 1923 after date, for value received, I promise to pay to the order of
THE MALTA NATIONAL BANK MALTA, MONT.

One Hundred and No/100 - DOLLARS

With interest at the rate of 10 per cent per annum from date until paid. Interest payable annually.
The makers, endorsers and guarantors severally agree to pay a reasonable attorney fee if this note is placed in the hands of an attorney for collection, after maturity, and waive demand, protest, notice of protest and notice of dishonor. The endorsers and guarantors severally consent to an extension of time and substitution of collateral.

P.O. Content, Mont.

seg ukomfortable og bestemte seg for å dra hjem igjen. Da de kom ut, lå James helt utstrakt på gårdsplassen. Anna takket ham for lunchen, hvorpå han kun svarte: "Å, det var ikke noe". På veien hjemover snakket Anna og Ed om James sin merkverdige oppførsel.

"Tror du han ikke likte oss?", erindrer Anna at hun sa til sin mann.

Mannen Ed dro til byen (Malta) helgen derpå, og det var en nabo ved navn Christine som søndag morgen kom med den forferdelige nyheten om at James hadde drept sin familie. Anna skriver videre i sin bok at hun og

Ed ett år senere hadde fått seg en gammel bil, som på vei hjem etter et besøk hos Karl Kjos - brått stoppet ovenfor stedet til Marit Hovey. Ed måtte gå tilbake til Kjos etter hjelp og lys. Det begynte å bli mørkt. Anna og hennes datter ble sittende i bilen og vente. Det var underlig å sitte og se ned på åstedet. Anna følte det som om hun var vitne til det som skjedde. Hun mest så James som spaserte mellom bygningene med øksa. "Dette var ikke et sted hvor man ventet", skriver hun. Anna døde nærmere 110 år gammel.

Melvin Kjos (nabo til Marit) har i et brev til familien Bergsagel datert 26. mars 1997, fortalt at Marit noen uker før den tragiske hendelsen fant sted, hadde vært på postkontoret i Content.

Der hadde hun møtt Karl Kjos (far til Melvin), som hadde kjørt dit i familiens T-Ford (Kjosfamilien måtte selv gi opp sin farm i 1931). Herr Kjos tilbød Marit skyss hjemover. Han spurte da naturligvis hvordan James hadde det, "vel vitende" om at han var på asyl. Marit hadde da sagt at James gikk det bra med, og at hun syntes synd på ham - slik at hun hadde tatt ham hjem igjen. Karl Kjos spurte om hun virkelig hadde tatt ham hjem, "You took him home again?" - og fortsatte i samme åndedrag: "Fru Hovey, det er det største feiltrinnet du noen gang har gjort". Hun hadde da svart at James var så svak at hun lett kunne håndtere ham. Så forteller Melvin Kjos videre i brevet at James var franskcanadier, delvis indianer. "She didn't realize that he could sneak upon her while she was sleeping and scalp her, which he did, and she got up and fought him and he beat her to death across the picket fence. Then he killed a cute little girl just younger than me, her name was Mulrine, a beautiful little girl, a classmate along with Walter the oldest boy and Parnell the youngest boy all attending the Grave Coulee School. Then a five-year-old girl named Phyllis which I did not really know. But she was lying on a pillow and he beat her terribly bad and evidentially thought he had her killed, but because of the cushioning of that pillow she came too. She couldn't walk, but

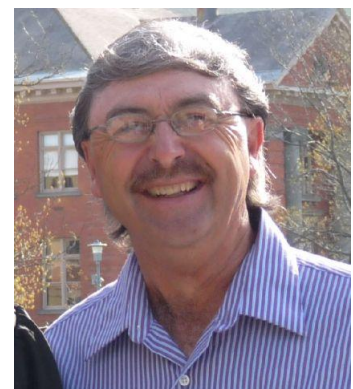

because Mr. Johnson who was the editor of the newspaper "The Enterprise" who got her to a good doctor and she could walk again. I have heard that she got married. Then of course he (James) killed a little two-year-old, I am not sure whether that was a boy or girl. The two boys stayed at our place (Kjos ranch) for a week or two after the murder and I think they landed somewhere in Canada. I do not know what became of them. Mrs. Hovey was a real nice woman. I heard she was possibly a Christian, hopefully I wish it was true". I brevet nevner også Melvin Kjos at han var hjemme da Ed og Anna Hought kjørte seg fast ved farmen til Marit og James, som Anna omtaler i sin bok. Han husker han ble med Ed tilbake til T-Forden for å hjelpe til. "Mrs. Hought sat in the cab scared to death for it was the same spring of the Hovey murder". Melvin Kjos forteller i et annet brev at James kastet øksa i en brønn før han tok sitt eget liv. Videre at det var A. H. Westman som kom og varslet familien Kjos om mordene - og at Westman kom så tidlig at hele familien fortsatt sov. Karl Kjos og hans eldste sønn Adolph dro straks over til Hoveys. Jim Murray fant James inne i kornmagasinet.

Som det går frem av disse bøkene og brevene, er nok enkelte forhold basert på lang og tvilsom hukommelse. Tidsfaktorene og stedsnavnene varierer. Ikke så uvanlig, og viser hvordan en tradisjonsfortelling som blir gjengitt skriftlig, så altfor lett blir en sannhet. (Anna Guttormsen Hought skrev at hendelsen fant sted en uke etter at Marit fødte Ethlen, de var jo på besøk - mens andre skriver at det skjedde både ett og to år senere!). Likeledes skjønner du som leser sikkert også hvorfor jeg åpnet med en fingert "indianertilnærming", nettopp for å gripe fatt i dette med at James var indianer, slik brev fra naboer i ettertid indikerer. Denne påstanden har fått overleve på folkemunne. Kom det av at Marit hadde en indianer til å hjelpe seg mens James var på asyl? Marit måtte ha mannfolkhelp, og det sies at en eldre indianer hjalp henne. *Indianer* og *skalpering* hører på et vis sammen. Og James brukte ei øks. Tok det ene det andre? Familien Hovey avviser i 2009 at det var indianerblod i James. Han var en ren engelskkanadier med røtter direkte nedstammende fra England.

På grava: guide Howard Smith, barnebarn Donna McClowry, kirketjener David Rummel, barnebarn Carol McClowry, Thea Solberg og Orvin Solberg

Kilde: Orvin Solberg

Begravelsen fant sted torsdag ettermiddag den 3. mai, hvor alle fire ble lagt i den samme grava (plot 64). Ingen slektninger var til stede, med unntak av sønnene Walter og Parnell.

Nå når jeg skrev de to siste setningene, måtte jeg stanse opp i lang tid. Jeg klarte ikke å skrive mer. Jeg måtte ta meg en joggetur for å riste av meg inntrykk jeg selv skaper. Og jeg er ikke engang i slekt med Marit og hennes familie. Men når en jobber så intens med en historie, blir en på en måte et offer. En blir en del av familien og lar seg rive med gjennom følelser, heldigvis. Spesielt sterkt blir det når jeg har vært på åstedet, farmen og grava i lag med to av barnebarna til Marit, som heller aldri hadde vært der - og likeledes visste svært så lite. På et vis er det også min Marit og mine to gutter Walter og Parnell. Ser du for deg de to guttene på 11 og 9 år, som står der og ser at de gravlegger foreldre og søsken - etter selv å ha vært vitner til det grusomme tre dager tidligere. Klarer du å se dette og *ta det innover deg* - har verden gått et skritt fremover.

Som det går frem av de dokumentasjoner vi har, er det usikkert hvor de tre ungene havnet umiddelbart etter hendelsen, hos legen, hos naboer eller andre. Det varierer fra kilde til kilde. Men vi vet at de etter noen uker kom til tante Serine i Libby, nordvest i Montana. Phyllis med et stort arr over hodet/ansiktet - og for de alle tre med tusenvis av usynlige arr innvendig. Hvordan skulle livet bli med et slikt grunnlag?

De var ikke lenge hos sin tante og onkel i Libby. Phyllis utviklet epilepsi, samt andre plager grunnet de skader som ble påført henne den ulykksalige søndags morgen. Hun trengte lege- og pleiebehandling. Denne fikk hun i Nebraska, hvor hun skulle tilbringe det meste av sitt liv, helt avhengig av andre. For øvrig var hun klar og reflektert, og utvekslet brev med sin niese Carol A. McClowry i Michigan. Phyllis døde i 1989, samme år som sin bror Walter.

De to guttene Walter og Parnell befinner seg i 1924 i Elk River i Minnesota. De bor nå trolig hos en Hoveyfamilie. Kort tid etterpå flytter de nordover til en annen Hoveyfamilie i New Brunswick, Canada. Grunnen til at de ikke kunne være hos Serine i Libby, var at hun var meget dårlig. Tiden i Canada ble også tøff for de to Hoveyguttene. For Parnell skulle det ikke bli så enkelt. Mor Hovey i Canada var ingen snill person, hun slo Parnell regelmessig - muligens hadde hun også et snev av "insanety". Walter hadde spart seg opp 100 dollar. Disse ga han til Parnell som stakk av som tenåring. Der forsvinner også alle spor. Ingen vet hva som skjedde. Skiftet han navn? Eller er det noe i det ryktet som går innen familien om at han "*hit the train*", underforstått: hoppet på et tog, slik det var vanlig for mange - kom i dårlig selskap, ble robbet, drept og utvisket for alltid?

Fra mine kontakter innen familien fortelles det at Walter løy på alderen for å komme inn i Hæren. Der gjorde han en strålende karriere, som teknisk ekspert og Sergeant Major. Han tjenestegjorde i US Army i over 30 år og var en veteran fra wwII og Koreakrigen. Hans siste tjeneste var som medlem av Army Advisor Group. Han bodde

Walter Hovey

sine siste 36 år i Mansfield. Walter Hovey, med gener fra Flora i Selbu - overlevde selveste Pearl Habour, og mottok følgende ordener: Army Commendation Medal with Oak-Leaf Cluster. The Good Conduct Medal with Five Loops. The Combat Infantry's Badge. The American Defense Service Medal with one Bronze Star. The American Campaign Medal. The Asiatic-Pacific Campaign Medal with one Bronze Star. The Europeam Campaign Medal with two Bronze Star. The World War II Victory Medal. The Korean Service Medal with one Bronze Star. The United Nations Service Medal. The National Defence Service Medal. Walter Raymond Hovey var medlem av Pearl Habor Survivors Club, og meget aktiv innen Mansfield Conversation Committee.

Walter giftet seg med Caroline DelGrosso. Sistnevnte lever i dag nord av New York, i CT, mens Walter døde på St. Elisabeth Hospital i Boston i 1989, og er gravlagt på Massachusetts National Cemetery. Gjennom dette ekteskapet vandret genene videre fra Marit Bakken fra Flora i Selbu. En skulle derfor tro at denne tragiske hendelsen tilbake i 1923 var sikret familie- og historiemessig. Men slik var, og er - det ikke. Saken ble dysset ned. Det eneste Walter fortalte da han fridde til sin italienskfødte venninne, var at faren hadde tatt livet av mora - og at det skulle bli med det.

I slutten av mai 1923 kom det et brev til Selbu som fortalte at Marit var drept. Dette vakte selvsagt stor sorg og forskrekkelse. Depresjon, krig og dårlige tider gjorde ikke kontakten bedre, og saken kom ikke på agendaen før i 1984 da medlemmer av Knudsonfamilien kom til Selbu for å finne sine røtter. Da Bakkenfamilien spurte om de visste noe om hva som skjedde med de av barna til Marit som overlevde tragedien, ble det sagt at de visste ingenting. Turid og Magnar Bakken ville likevel prøve å finne ut om det ble igjen noen etterkommere etter Marit, og har med jevne mellomrom gjort tapre forsøk på å komme til bunns i saken, men uten særlig hell. (Bestefar til Magnar var bror til Marit). Men så - ved juletider i 2008 fant min kontakt i USA både "historien" og familien til Walter R. Hovey. På et vis ble det et lite sjokk både for familien i USA og her i Norge. Plutselig hadde vi kontakt med to av døtrene til Walter, underforstått: to av barnebarna til Marit. Disse er Carol A. McClowry (f. 1950) og Donna M. McClowry (f. 1954). De er gift med to brødre. Carol er gift med Jim, som hun traff på college den dagen hun fylte 18 år. De har to voksne barn: en datter i Chicago og en sønn i Michigan. Carol jobber i en barnehage i Michigan. Donna traff Pat, en yngre bror av Jim i Carols bryllup, og de giftet seg sju år senere. De har en voksen sønn i New York. Donna jobber med Black Hawk helikopter hos Sikorsky i Connecticut.

Disse to barnebarna av Marit, har så vidt visst litt om tragedien, men det har aldri vært snakket noe særlig om den, ei heller har familien gjort noen undersøkelser eller vært i Montana. Gjennom undertegnede møttes vi den 23. april i Malta, MT - og i løpet av to dager hadde vi rekonstruert hele hendelsen og besøkt

Barnebarna: Donna og Carol på åstedet, ved restene av grunnmuren av våningshuset, 24. april 2009

relaterte steder, samt snakket med folk som visste litt. Det var en sterk opplevelse for de to barnebarna av Marit å være på åstedet, hvor det i dag kun vises noen rester av grunnmurene. Ved å sparke litt i jordsmonnet fant de ei skei og ei skøyte. Det var et stort tjern på eiendommen, hvor de tydeligvis gikk på skøyter. Walter, far til Carol og Donna, hadde fortalte dem at det var der de også lærte å svømme. På kirkegården er det ingen stein eller markering som viser hvor grava er. Men takket være Orvin Solberg og kirketjener David Rummel - har vi funnet stedet, og familien ønsker nå å sette opp en gravstein på grava. Donna og Carol ønsker også at tragedien skal holdes skjult for deres barn. De er engstelige for at etterlektene skal tro at det ligger en familiesykdom hos dem. Derfor ønsker de ikke dette oversatt til engelsk. Jeg respekterer familiens ønske, men skjønner ikke hvordan de skal kunne klare å skjule dette i lengden. Og hvordan vil da etterkommerne reagere?

Ved siden av familien Hovey hviler en annen Hovey, nemlig Ward B. Hovey, født 27. februar 1893 i Isadore, Missouri. Døde 12. august 1922, 29 år gammel. Han kom til Malta i 1914. Ble med i wwI, hvor han ble gasset to ganger, hvilket førte til hans tidlige død. Gjennom denne Ward - fant vi ut at han var bror av James og at det i tillegg fantes 5 andre brødre og 5 søstre. En betydelig overraskelse for Carol og Donna, som nå er i full gang med å finne sin familie på den siden. Familien på Selbusiden trenger de ikke lete etter. Den er klar! Så plutselig i løpet av noen få dager fikk Carol og Donna to helt nye familiegrener.

Gjennom papirer i Malta, takket være curator Sharon Emond ved Phillips County Museum, fant vi ut at naboene hadde vært svært så sentrale i det som skjedde etter tragedien. Karl Kjos ble den som administrerte "oppgjøret" og ledet auksjonen. Alt Hoveyfamilien eide ble solgt. Til og med de små dokkene til de tre jentene. Det burde vært unødvendig. Oversikt viser hvor de ulike eiendelene til Marit havnet. De mest aktive på auksjonen, underforstått de som tilegnet seg mest, var L. B. Nelson, James Millar og Lars P. Larson. Det var disse som også innledningsvis ble oppnevnt som takstmenn! Slik jeg har forstått papirene ble alt verdsatt til 5 121,67 dollar. Auksjonen i 1924 innbrakte \$ 1 767,66. Begravelsen kostet 604 dollar. Den ble også ivaretatt av Karl Kjos. Ut i fra papirer rundt salget av farmen - ser vi at et fond ble opprettet for å betale for Phyllis. Dette ble senere overtatt og administrert av broren Walter. Alt dette til tross, er det forhold rundt "oppgjøret" som virker noe underlig. Farmen gikk tilbake til "Government property", men på

Carol McClowry og Donna McClowry, sammen med Nancy Ereaux, Darnell Olson, Vicki Olson og Michael Fred Ereaux, eierne av ranchen med tilknytning til åstedet.

et vis er det familiene Nancy & Michael Fred Ereaux og Vicki & Darnell Olson, som fører "tilsyn" med eiendommen. Stedet er vakkert, som en liten oase (tjern) midt i det golde og tørre landskapet, som består av bølgende åskammer rundt.

Det er noe merkelig også vedrørende deputy sheriff, Mike O'Neil - som foretok undersøkelsene rundt den tragiske hendelsen. Mike O'Neil var noen år tidligere involvert i togrøveri i lag med den kjente Kid Curry. Mike O'Neil stoppet toget og ga hester til Kid Curry. Sistnevnte var en notarisk morder og forbryter som blant annet en tid var en del av gjengen rundt Butch Cassidy and the Sundance Kid. Det heter seg at Curry var den som gjorde "grovarbeidet" (stod for drepingen). Hvordan denne Mike O'Neil senere kunne bli "a lawman" er meget uklart.

Marit og Oline stod ute på dekket og så seg tilbake mot Trondheim. De holdt omkring hverandre. Det ble ikke sagt så meget. Tårene presset på. Innerst inne visste de at de tok farvel med Selbu, Trøndelag og familiene. Trolig kom de aldri tilbake. De skjønnte at de snart ville trøste hverandre, gi hverandre ord og meninger - for å psyke seg opp til høyt å kunne si: "Vi gjør det riktige". Men akkurat der og da, hvor de gled ut Trondheimsfjorden - rev og slet følelsene de omtrent i stykker. De personer som de var så glade i, var igjen langt der sør i Selbu. Aldri skulle Marit få se far sin igjen, søsknene eller høre latteren til lillesøster. Over byen raget Nidarosdomen. Hun følte den ga henne styrke. Verdighet og ydmykhet passet så godt inn. Hun var en jordnær person, alltid vant til å tjene andre. Marit kjente sin plass i

samfunnet. Men også hun hadde sin stolthet, sine lengsler - for ikke å si drømmer. Drømmen om å bli uavhengig, eie seg selv og et lite stykke land. Kanskje bli gift til en fri gård, med en odelsgutt - bli husfrue og gardkjerring på egen jord? Nei, det var for godt til å kunne bli sant. Hun snudde hodet og så fremover og vestover. Der fremme et sted ville Amerika ligge: *"the promised land"*. Kanskje likevel, kanskje! Kvelte spenningen og drømmene tårene? Nei, tårene kom tilbake. Tankene om svik og flukt ble for sterke. Hva med de der hjemme? Hun tittet litt på den merkverdige holmen de passerte, vel uvitende om at der hadde Griffenfeldt stått i sin slåbrok og risset sitt navn inn i murveggene som lyste gule mot henne. Ja, hun hadde nok aldri hørt om statsfangen, eller om Munkholmen for den saks skyld. Hun tørket tårene - lite ante hun at hun selv 17 år senere skulle risse sitt navn inn i Montanas historie - med blodets farge. *"I felt so sorry for him, so I brought him home"*. Marits omsorg og snillhet, ble hennes bane.

Her er de som hadde anledning til å stille opp på kort varsel på Bakken i Flora, tirsdag den 30. juni 2009

3. rekke: Bjørn Fjeseth (barnebarn av Ole Sandmo, Marits bror), Magnar Jarle Bakken (barnebarn av John Uthus Bakken, Marits bror), Jon Bakken (barnebarn av John Uthus Bakken, Marits bror), Ingar Gullbrekken (barnebarn av Jon Gullbrekken, Marits bror)

2. rekke: Johan Dyrdal (g.m Anna Dyrdal), Hilde Gullbrekken Seglem (barnebarn av Jon Gullbrekken, Marits bror), Anne Stensholm (barnebarn av John Uthus Bakken, Marits bror), Brit Unni Kjosnes (g.m Ingar Gullbrekken), Anne Grete Bakken Stokmo (oldebarn av John Uthus Bakken, Marits bror)

1. rekke: Gunn Haugen (barnebarn av Peder Olaf Molund, Marits bror), Anna Dyrdal (barnebarn av John Uthus Bakken, Marits bror), Turid Stokke Bakken (g.m Magnar Jarle Bakken), Birgit Gundersen (barnebarn av Peder Olaf Molund, Marits bror), Tove Holand (barnebarn av Peder Olaf Molund, Marits bror), Liv Hilde Molund (barnebarn av Peder Olaf Molund, Marits bror), Eva Bakken (g.m Jon Bakken)

Helt foran: Jon Petter Stokmo (tippoldebarn av John Uthus Bakken, Marits bror)